

Sk 8,26-40 Křest etiopského dvořana

Autor přípravy

[Ondřej Macek](#)

1. První reakce

Co dělá etiopský eunuch v Jeruzalémě? Proč si čte Izajáše?

Co je to za Ducha, který Filipa vede? Není tam obsah toho zvěstování.

Jde to velmi rychle! Lze pokřtít po chvilce rozhovoru někde cestou?

Trochu násilné zacházení s Izajášem. Jak důležité je rozumění? Křest a radování.

2. Text

2.1. Poznámky k textu

v. 26: kata. meshmbri,an - spíš bych se klonil k údaji o čase (v poledne) než o směru (na jih), postačí přece údaj o cestě – z Jeruzaléma do Gazy jen dvě cesty.

v. 27: je to příběh o eunuchovi (euvnouřoj) či o vysokém úředníkovi (duna,sthj)? Co bychom raději? Označení úřed-ník je spíše atribut k eunuchovi; nebo vysvětlení pro ty, kdo nevědí, kdo je to eunuch (a jakou roli plní na orientálních královských dvorech). Eunuch se nemohl stát židem (Dt 23,2-9). Na druhou stranu ten příběh je výrazně líčen jako obrácení proselyty.

v. 37: chybí. Některé rukopisu doplňují: čtenáři (západní) postrádají vyznání – pořádek musí být...

2.2. Kontext

Vzniklá církev začíná být pronásledována a zároveň (i proto) začíná misie. Je to druhé vyprávění o Filipovi (8,4-13). Od misie Samařanů (Evangelium v Samaří: 8,4-25) se pozvolna přichází k prvnímu obrácení pohana (srov. vyprávění o Kornéliovi: 10,1 - 11,18). Zde jakoby mezistupeň: Vyprávění o etiopském dvořanovi je o obrácení proselyty (nebo alespoň: Boha se bojícího člověka).

2.3. Konkordance

Co kdyby eunuch trochu přelistoval: Iz 56,3-5? (Navíc: číst si oba texty v řečt-ině.)

Nápadná paralela ke Zjevení na cestě do Emauz (Lk 24,13-35)

2.4. Struktura

vedení na scénu (dvojitá expozice): Filipa (26-27a) i Etiopana (27b)

setkání protagonistů (28-29)

realizace misie: vyučování v Písmu (30-35) a křest (36-38)

dialog o porozumění (30-31)

střed: citát (32-33)

prosba o výklad, porozumění (34-35)

závěr: křest (36.38) / vloženo vyznání (37)

nebo: závěr (39n) – odpovídá dvojité expozici, resp. opětovně rozdělení cest

další osudy (39-40a/případně i 40b)

2.5. Komentář

v. 26: Příběhy s Filipem (6,5) v Samaří (8,4-25) ukazují na velmi spontánní aktivitu, misii.

(Misie začala útekem, strachem, srov. 8,1) Zde Filipa pověřuje anděl Páně (5,19 – nástroj)

→ Filip se stává nástrojem, kterého si používá Duch. Spíš na té cestě v poledne nikdo nebude, kdo by v takovém vedru někam chodil.

v. 27: Co má Filip na cestě čekat, mu nebylo sděleno. Zvláštní a překvapující (a hle) je, že tu přeci jen někdo (v poledne) je. Vypravěč nepoužívá Filipovu perspektivu. Jedná se o vysoce postaveného úředníka, eunucha, Nubijce. Zároveň se vysvětluje, čím byl tak mocný, byl ministrem financí etiopské královny. Ten byl na (náboženské) pouti (srov. 24,11).

v. 28: Jistě jej někdo doprovázel, ale vyprávění se soustřeďuje pouze na dvořana a Filipa.

Veze si „suvenýr“. Zvláštní je, proč čte proroka Izajáše. Chce se, potřebuje se potěšit?

v. 29: Opětovná božská intervence. (10,19)

v. 30: Filip musí podle vozu běžet. Vše zůstává nevysvětleno. Teprve z toho, že dvořan čte, vlastně začínáme chápat, proč za ním Filip měl běžet. Nejprve podivné-nezvyklé viděl (27), teď je i slyší (30). Jak bylo v antice zvykem, čte se nahlas. Co – to se zatím neví. Čte v řečtině? Umí Filip řecky? A proto užije hříčky (ginw,skw – rozumět, avnaginw,skw – číst)? Jaké jiné schopnosti je třeba, vedle intelektu? (Nejsou zpochybněny intelektuální schopnosti dvořana. Porozumění tomuto místu je možné jen skrze naplnění v Kristu.)

v. 31: Filip se ujímá úkolu být průvodcem, vůdcem (31b) k porozumění pro-roku. Dvořan klade rétorickou otázku, ve které pokládá porozumění za nemožné bez uvedení výkladu. Lk zdůrazňuje, že jde o výklad. Teprve tady je nabídnuto Filipovi místo ve voze.

v. 32a: Proč až teď se dozvídáme, o kterou biblickou pasáž se dvořanovi a Filipovi jedná? Iz 53,7nn – z písně o trpícím služebníkovi, tedy text, který byl pro raně křesťanskou christologii centrální. Celé to vypadá trochu jako nový zázrak → Filip může začít bezprostředně s evangeliem o Ježíšovi.

v. 32b.-33: Citát ze Septuaginty se částečně liší od hebrejského textu. Není uveden kontext písně. Vše je koncentrováno pouze na postavu trpícího služebníka. V Iz zmiňování nepřátel zde zmínění nejsou. Není tu prováděn výklad citátu, „jen“ Filip odpovídá na otázku dvořana, o kom to prorok mluví. Filip tu prezentuje raně křesťanskou christologii o Ježíšově ponížení, poslušném snášení smrti na kříži (vyvýšení) a o jeho vzkříšení k vyvýšení na boží pravici. Bůh vzal Ježíše ze země, nemá děti, ale ti, kteří o něm vyprávějí, jsou jeho následovníky, tak jako Filip sám. Bezhlásá smrt služebníka, který ani ústa neotevřel, se do úst dostává jen při zvěstování evangelia.

v. 34: Zvláštní je velmi precizní hermeneutická otázka dvořana, na kterou Filip odpovídá raně křesťanským hermeneutickým schématem. Vyjádření v první osobě ale v textu není.

v. 35: Filipova odpověď je uvozena otevřením svých úst (10,34) a začal od toho Písma (Lk 24,27), říká: o Ježíšovi. Je tu zvláštní korespondence s Petrovým kázáním v Kornéliově domě (10,42): na toto krátké vyučování reaguje dvořan prosbou o křest.

v. 36: Jsme na cestě do Gázy. Rozhovor trval, dokud nepřijeli k vodě. (Cesta jim příjemně ubíhala.) (Lk dramatická režie.) Dvořan formuluje otázku způsobem – co brání (10,47; 11,27) – co brání tomu, aby byl pohan, který věří radostné zvěsti, pokřtěn. Čtenáři má být jasné, že Bůh odstraňuje všechny překážky, tak jako dvořanovi přivedl do cesty Filipa.

v. 37: Část západních textových verzí dodatečně doplňuje křestní rozhovor tímto veršem. Dvořan zde vyznává víru v Ježíše Krista jako v božího Syna.

v. 38: Zde je podtrženo, že se křest uskutečnil ve vodě, snad dokonce v tekoucí vodě.

v. 39: Závěr vyprávění je velmi překvapující. Tak jako Duch je svedl dohromady v rozhodující okamžik, tak je také odděluje. Může tam být odkaz na Mk 1,10; dále pak na 2Kr 2,16; Ez 11,24. Dvořan Filipa už nevidí. Filip je poslán na jiné místo. Dvořan nastupuje radostně na cestu domů a podle tradice (Ireneus a Eusebius) se stává prvním misionářem ve své zemi.

v. 40: Filip se ocitá v Azótu, 40 kilometrů severně od Gázy. Čtenářům byl zřejmě znám jako misionář pohanských krajů. (V určitých kruzích tradovány filipovské legendy.) Je evangelistou – nese radostnou zvěst.

3. Teologická témata

* Příběh má legitimizovat misii pohanům. Zdůraznit, že Bůh sám iniciuje tuto misii. Jako konstitutivní a typické elementy misionářského jednání jsou jmenovány: četba Písma, jeho výklad Písma a křest. Pro Lk je křest etiopského dvořana důležitou zastávkou v rozšiřování evangelia od řec-kých židů v Jeruzalémě, přes misii v Samaří, k pohanům. (Koho všeho se křest týká.)

* Příběh se týká jednotlivce, společenství sboru tu nehraje žádnou roli. Křest je tu odevzdání se Kristu, nikoli včlenění do sboru, není spojen s darem Ducha svatého.

* Jde i jen o jednoho. Jen jeden stojí za zastávku.

* Filipova otázka je základní otázkou biblické hermeneutiky, podmínkou pro porozumění bibli není schopnost číst. Písmo je svědectvím cesty božích dějin s jeho lidem, která potřebuje vysvětlení. Možná i proto se příběh odehrává na cestě.

* Že prorok nemluví ani o sobě, ale ani o nikom jiném z jiné doby, jak se dvořan domníval, nelze vysvětlit v diskuzi, ani historicko-kritickou exegesí, nýbrž jen z příběhu Ježíše Nazaretského, který je vyvrcholením božích dějin s jeho lidem.

* Vnitřní totožnost s vyprávění o setkání na cestě do Emauz.

* Křest se nevnucuje. (Filip nahodí...)

4. Podněty ke kázání

Tři otázky – trojí hledání odpovědi – tři odpovědi.

Potěšený-utěšený eunuch.

Kdo si dá práci s hledáním, ten najde – Bůh mu přivede do cesty Filipa. Člo-věk na cestě za Bohem – do Jeruzaléma a potkává se s Bohem (člověkem Bohem do cest vstrčeným), když jede pryč. Jak dobré je mít Filipa. Pozvat si učitele. Kdo je to farář? Kdy se kdo stává Filipem. Misie dnes.

Sdílet radost, sdílet víru.

Naslouchat a teprve potom mluvit.

edice